

Psihologa asistenta profesijas standarts

1. Vispārīgie jautājumi

1. Profesijas nosaukums – psihologa asistents.
2. Profesijas kods – 2634 10.

2. Nodarbinātības apraksts

1. Profesionālās kvalifikācijas līmenis – piektais profesionālās kvalifikācijas līmenis ar profesionālā bakalaura grādu psiholoģijā vai bakalaura grādu psiholoģijā un psihologa asistenta kvalifikāciju.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu kopsavilkums:
– psihologa asistents ir speciālists, kas, strādājot psihologa vadībā, analizē un piemēro psihologa profesionālajā darbībā psiholoģijas zinātnes teorētiskos un empīriski pamatotos principus, izvirza psiholoģiskās palīdzības sniegšanas mērķus, veic indivīda, grupas vai organizāciju psiholoģisko izpēti (novērtēšanu), veic atbalsta psiholoģisko konsultēšanu un pielieto citas psiholoģiskās palīdzības sniegšanas metodes atbilstoši izvirzītajiem mērķiem, novērtē psiholoģiskās palīdzības sniegšanas efektivitāti, raksta un sniedz atzinumus, veic zinātniskus pētījumus psiholoģijas jomā.

Psihologa asistents strādā psihologa vadībā izglītības, sociālās sfēras un citu jomu uzņēmumos, var būt pašnodarbinātais vai individuālais komersants, veicot profesionālo darbību psihologa vadībā.

3. Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamās profesionālās kompetences

1. Spēja izprast, analizēt un piemērot profesionālajā darbībā psiholoģijas zinātnes teorētiskos un empīriski pamatotos principus.

2. Spēja izvirzīt un saskaņot ar klientu un psihologu psiholoģiskās palīdzības sniegšanas mērķus atbilstoši klienta vajadzībām un psiholoģijas zinātnes pamatprincipiem.

3. Spēja veidot un izvēlēties psiholoģiskās palīdzības sniegšanas stratēģiju atbilstoši izvirzītajiem mērķiem un psiholoģijas zinātnes pamatprincipiem.

4. Spēja psihologa pārraudzībā veikt indivīda, grupas un organizāciju psiholoģisko izpēti (novērtēšanu), izmantojot atbilstošas metodes (intervijas, testus, aptaujas un/vai novērošanu).

5. Spēja veikt atbalsta psiholoģisko konsultēšanu un lietot citas zinātniski pamatotas psiholoģiskās palīdzības sniegšanas metodes atbilstoši izvirzītajiem mērķiem.

6. Spēja psihologa vadībā novērtēt psiholoģiskās palīdzības sniegšanas efektivitāti atbilstoši izvirzītajiem mērķiem un intervences plānam.

7. Spēja psihologa vadībā rakstīt un sniegt atzinumus un profesionālās darbības aprakstus.

8. Spēja sniegt atgriezenisko saiti klientam atbilstoši izvirzītajiem mērķiem.

9. Spēja kritiski analizēt un novērtēt savu profesionālo darbību un uzņemties atbildību par savas profesionālās darbības rezultātiem.

10. Spēja sadarboties un strādāt psihologa pārraudzībā.

11. Spēja veikt pētījumus ar zinātnisku vērtību psiholoģijas jomā.

12. Spēja sazināties valsts valodā un vismaz divās svešvalodās.

13. Spēja nodrošināt darba aizsardzības, ugunsdrošības un vides aizsardzības normatīvo aktu prasības.

14. Spēja nodrošināt darba tiesisko attiecību normu ievērošanu.

15. Spēja lietot informācijas tehnoloģijas savas darbības veikšanai.

16. Spēja pildīt un nodrošināt profesionālās ētikas un vispārpieņemto uzvedības normu ievērošanu.

4. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās prasmes

1. Izprast, analizēt un piemērot profesionālajā darbībā psiholoģijas zinātnes teorētiskos un empīriski pamatotos principus.
2. Noskaidrot un izvērtēt klienta vajadzības un analizēt tās kopā ar klientu un psihologu, lai plānotu turpmāko profesionālo darbību ar klientu.
3. Izvirzīt klienta vajadzībām atbilstošus un sasniedzamus mērķus, saskaņojot tos ar klientu un psihologu, un nosakot mērķu sasniegšanas kritērijus.
4. Veikt indivīda, grupas un organizācijas psiholoģisko izpēti (novērtēšanu) psihologa pārraudzībā, izmantojot specifiskai situācijai atbilstošas intervēšanas, testēšanas, aptauju un novērošanas metodes.
5. Atbilstoši klienta vajadzībām un esošai situācijai psihologa pārraudzībā izstrādāt darbības plānu ar konkrētām metodēm un pieejām.
6. Veikt psiholoģisko konsultēšanu psihologa pārraudzībā vai pielietot citas psiholoģiskās palīdzības sniegšanas metodes (piemēram, vecāku mācību seminārus) atbilstoši klienta vajadzībām un izvirzītajiem mērķiem.
7. Izmantot psiholoģiskās palīdzības sniegšanas metodes, kas palīdz indivīdiem vai grupām apgūt patstāvīgas problēmu risināšanas pieejas.
8. Psihologa vadībā novērtēt psiholoģiskās palīdzības sniegšanas efektivitāti, rezultātus un izdarīt secinājumus.
9. Psihologa vadībā sniegt klientam atgriezenisko saiti par psiholoģisko izpēti un psiholoģiskās palīdzības sniegšanas procesu.
10. Psihologa vadībā izstrādāt profesionālus, precīzus un argumentētus atzinumus un citus psiholoģiskās darbības aprakstus.
11. Analizēt zinātnisko literatūru un izstrādāt psiholoģiskā pētījuma teorētisko pamatojumu.
12. Izvirzīt atbilstošas psiholoģiskā pētījuma hipotēzes vai pētījuma jautājumus.

13. Izvēlēties psiholoģiskā pētījuma veikšanai piemērotas pētījuma metodes.

14. Veikt psiholoģiskā pētījuma datu vai informācijas ievākšanu un to kvantitatīvo vai kvalitatīvo analīzi.

15. Veikt psiholoģiskā pētījumā iegūtās informācijas iztirzājumu un izdarīt secinājumus.

16. Izstrādāt psiholoģiskā pētījuma aprakstu atbilstoši zinātnisku rakstu pamatprincipiem.

17. Ievērot profesionālās ētikas un vispārpieņemtās uzvedības normas.

18. Lietot psiholoģiskiem pētījumiem un citai profesionālai darbībai nepieciešamās datorprogrammas.

19. Pārvaldīt valsts valodu.

20. Pārvaldīt vismaz divas svešvalodas saziņas līmenī, no kurām vismaz viena ir Eiropas Savienības dalībvalsts valsts valoda.

21. Lietot profesionālo terminoloģiju valsts valodā un vismaz divās svešvalodās.

22. Ievērot vides aizsardzības noteikumus.

23. Ievērot darba aizsardzības, elektrodrošības, ugunsdrošības un higiēnas prasības.

24. Ievērot darba tiesisko attiecību noteikumus.

5. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas

1. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas priekšstata līmenī:

1.1. komercdarbības pamati;

1.2. loģika.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas izpratnes līmenī:

- 2.1. filozofija;
- 2.2. socioloģija;
- 2.3. profesionālie termini valsts valodā un vismaz divās svešvalodās.

3. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas lietošanas līmenī:

- 3.1. psiholoģijas vēsture;
- 3.2. vispārīgā psiholoģija;
- 3.3. psihofizioloģija;
- 3.4. neiropsiholoģija;
- 3.5. kognitīvā psiholoģija;
- 3.6. sociālā psiholoģija;
- 3.7. personības psiholoģija;
- 3.8. attīstības psiholoģija;
- 3.9. organizāciju psiholoģija;
- 3.10. diferenciālā psiholoģija;
- 3.11. patopsiholoģija;
- 3.12. veselības psiholoģija;
- 3.13. pedagoģiskā psiholoģija;
- 3.14. psiholoģiskās pētniecības metodes;
- 3.15. psihometrika;
- 3.16. statistiskās datu apstrādes metodes;
- 3.17. psiholoģiskās izpētes (novērtēšanas) metodes;
- 3.18. psihoterapijas un psiholoģiskās konsultēšanas teoriju un metožu pamatprincipi;
- 3.19. profesionālās ētikas un uzvedības normas;
- 3.20. informācijas tehnoloģijas;
- 3.21. zinātniskās pētniecības metodes;
- 3.21. valsts valoda;
- 3.23. vismaz divas svešvalodas saziņas līmenī, no kurām vismaz viena ir Eiropas Savienības dalībvalsts valsts valoda;
- 3.24. darba tiesiskās attiecības;
- 3.25. vides aizsardzība;
- 3.26. darba aizsardzība.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
<p>1. Psiholoģiskās palīdzības sniegšanas mērķu izvirzīšana psihologa pārraudzībā</p>	<p>1.1.pārrunāt ar klientu viņa vajadzību saņemt psiholoģisko palīdzību un, sadarbojoties ar psihologu, saskaņot turpmākās profesionālās darbības mērķus atbilstoši klienta vajadzībām;</p> <p>1.2.saskaņot psiholoģiskās palīdzības sniegšanas mērķus ar psiholoģijas zinātnes pamatprincipiem;</p> <p>1.3.izprast, analizēt un piemērot profesionālajā darbībā psiholoģijas zinātnes teorētiskos un empīriski pamatotos principus.</p>
<p>2. Psiholoģiskās palīdzības sniegšanas alternatīvu izvērtēšana un stratēģiju izvēle psihologa pārraudzībā</p>	<p>2.1.pārzināt un izvēlēties klienta vajadzībām atbilstošākās psiholoģiskās palīdzības sniegšanas metodes;</p> <p>2.2.izstrādāt individuālus psiholoģiskās problēmas risināšanas plānus, sadarbojoties ar psihologu;</p> <p>2.3.identificēt palīdzošo profesionāļu komandu un sadarboties ar to klienta interesēs;</p> <p>2.4.izvērtēt un ieteikt atbilstošākās psiholoģiskās palīdzības formas un iespējas krīzes situācijā;</p> <p>2.5.ievērot profesionālās ētikas normas un sabiedrības sociālās vērtības.</p>
<p>3. Individīda, grupas un organizācijas psiholoģiskā novērtēšana psihologa pārraudzībā, izmantojot atbilstošas, empīriski pamatotas metodes</p>	<p>3.1.pārzināt psiholoģiskās izpētes un novērtēšanas metodes, kas balstītas uz empīriski pamatotiem principiem;</p> <p>3.2.veikt indivīda psiholoģisko novērtēšanu psihologa pārraudzībā, izmantojot empīriski pamatotas psiholoģiskās izpētes metodes;</p> <p>3.3.veikt grupu psiholoģisko novērtēšanu psihologa pārraudzībā, izmantojot empīriski pamatotas psiholoģiskās izpētes metodes;</p>

	<p>3.4.veikt psiholoģisko novērtēšanu organizācijā, izmantojot empīriski pamatotas psiholoģiskās izpētes metodes, strādājot psihologa pārraudzībā;</p> <p>3.5.ievērot profesijas ētiskās normas, veicot psiholoģisko izpēti.</p>
<p>4. Psiholoģiskās palīdzības sniegšana psihologa pārraudzībā, izmantojot zinātniski pamatotas metodes un, ievērojot psihologa asistenta darba specifiku.</p>	<p>4.1.veikt indivīdu atbalsta psiholoģisko konsultēšanu psihologa pārraudzībā;</p> <p>4.2.veidot un vadīt atbalsta grupas un sociālp psiholoģisko treniņu grupas, strādājot psihologa pārraudzībā;</p> <p>4.3.veikt psiholoģisko konsultēšanu organizācijās, strādājot psihologa pārraudzībā;</p> <p>4.4. Izmantot psiholoģiskās izglītošanas metodes atbilstoši klienta vajadzībām.</p> <p>4.5. Ievērot profesionālās ētikas normas, veicot psiholoģisko konsultēšanu un grupu vadīšanu.</p>
<p>5. Sniegto psiholoģisko pakalpojumu efektivitātes novērtēšana psihologa pārraudzībā.</p>	<p>5.1.regulāri novērtēt klienta nepieciešamību pēc psiholoģiskās palīdzības;</p> <p>5.2.psihologa vadībā izvērtēt sniegto psiholoģisko pakalpojumu kvalitāti un atbilstību klienta vajadzībām, izvirzītajiem mērķiem un intervences plānam;</p> <p>5.3.veikt profesionālās darbības pašnovērtēšanu un uzņemties atbildību par savas profesionālās darbības rezultātiem.</p>
<p>6. Psiholoģiskās izpētes atzinumu un citas profesionālās darbības aprakstu sagatavošana psihologa pārraudzībā.</p>	<p>6.1.analizēt izpētes rezultātus, apkopot un sagatavot rakstiskā formā atzinumus par psiholoģiskās izpētes rezultātiem, strādājot psihologa pārraudzībā;</p> <p>6.2.analizēt, apkopot un sagatavot rakstiskā formā citas savas profesionālās darbības aprakstus, strādājot psihologa pārraudzībā;</p>

	6.3.piemērot precizitāti un objektivitāti atzinumu un citas profesionālās darbības aprakstu sagatavošanā.
7. Atgriezeniskās saites sniegšana klientam atbilstoši izvirzītajiem mērķiem psihologa pārraudzībā	7.1.psihologa pārraudzībā sniegt atgriezenisko saiti klientam saistībā ar psiholoģiskās izpētes rezultātiem, 7.2.psihologa pārraudzībā sniegt atgriezenisko saiti klientam saistībā ar konsultēšanas vai citas psiholoģiskās palīdzības sniegšanas rezultātiem.
8. Regulāra profesionālās kvalifikācijas celšana	8.1.rūpēties par savas profesionālās kvalifikācijas uzturēšanu un paaugstināšanu; 8.2.piedalīties profesionālās pilnveides un tālākizglītības programmās; 8.3.līdzdarboties projektos un profesionālās organizācijās, kas veicina indivīdu, grupu un organizāciju psiholoģisko labklājību.

Psihologa asistenta profesijas standarta izstrādes darba grupas sastāvs:

Sandra Sebre – Prof., dr. psych., Latvijas Universitāte, Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes Psiholoģijas nodaļas vadītāja;

Anda Upmane – Doc., dr. psych., Latvijas Universitāte, Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes Psiholoģijas profesionālās bakalaura programmas direktore;

Ludmila Kaļiņņikova – Doc., dr.psych., Baltijas psiholoģijas un menedžmenta augstskola, Psiholoģijas profesionālās bakalaura programmas direktore;

Sandra Mihailova –Asoc.prof. dr.psych., Rīgas Stradiņa universitāte, Socioloģijas un psiholoģijas katedras vadītāja, profesionālās bakalaura programmas direktore;

Evelīna Mūze – mg.psych., Latvijas Profesionālo psihologu asociācija, valdes priekšsēdētāja;

Laura Pirsko – Doc., dr.psych., Latvijas Klīnisko psihologu asociācijas valdes priekšsēdētāja.

Psihologa asistenta profesijas standarta eksperti:

- R.Muciņš – Veselības ministrija, valsts sekretārs;
I.Grāvīte – Latvijas Skolu psihologu asociācija, valdes priekšsēdētāja;
R.Lazda – Latvijas Organizāciju psihologu biedrība, valdes priekšsēdētājs;
I.Ruka – Krīžu un konsultāciju centrs „Skalbes”, direktore;
J.Bumbiere – Centrs „Dardedze”, Konsultatīvā centra vadītājas p.i.